

Kvinnor för fred

*För fred på kvinnors villkor - för fredliga konfliktlösningar
information och studier om fredsfrämjande utveckling*

Nummer 3 - 2008

En hälsning till KFF i Sverige från Women in Black i Jerusalem där alla åldrar deltar i demonstrationerna mot ockupationen av Palestina!

Kvinnor för fred

NR 125 - 3/08

Kvinnor för Fred, som bildades 1978, arbetar för fred på kvinnors villkor. Föreningen är partipolitiskt och religiöst obunden.

Kvinnor för Fred är medlem i många nationella och internationella freds-, kvinno- och solidaritetsorganisationer och ingår i ett nätverk med internationella förgreningar.

Kvinnor för Fred kräver stopp för kärnvapen och kärnvapenprov, kämpar mot militär rustning och vapenspridning, kräver stopp för vapenproduktion och vapenexport och en omställning från militär till civil produktion.

Kvinnor för Fred arbetar för kvinnors medverkan i konflikthandling, för mänskliga rättigheter för barn, kvinnor och män, för ökat inflytande för FN och OSSE i alla fredsprocesser och för en framtida fredskultur.

Medlemsavgift 170 kr/år i Rikssorganisationen+ en mindre avgift på platser med lokalgrupper.
För stödmedlem är avgiften 100 kr/år inkl. KFFs tidning
Studera 50/år ink.KFFs tidning

Kvinnor för Fred

Adress: Gamla Brogatan 27
111 20 Stockholm
Tel:076/117 97 27

Redaktion: Breda gatan 6
115 21 Stockholm
tel/fax: 08/667 97 27
E-post- kff@telia.com
www.kvinnorforfred.com
Postgiro: 439 12 25-2

INNEHÅLL

Hiroshimadagen 2008.....	4-5
Sverige avslöjar hemliga vapen.....	5
En hiroschimaflickas bön.....	5
Ingen frihet för Afghanistans kvinnor!.....	6-7
Ryssland, Georgien, USA, Serbien.....	8
Hammarberg i Sydossetien.....	8
Svenska vapen i Georgiens krig.....	8
Ordningen återställd.....	9
KFF på European Socil Forum i Malmö	9
Aktionskamp i Büchel i Tyskland.....	10
Att sopa rent framför egen dörr.....	11
Kyrkan skall be om ursäkt!.....	12
Nobelpristagare.....	12
Shabat shalom! -en hälsning - från Women in Black i Jerusalem.....	13
Du kan hindra ett kärnvapenkrig! - Budkavlen går över Sverige.....	14
Medlem i OSSE gäller lika för alla.....	15
En tårta på begäran!.....	16
Insamlingen till Halabja fortsätter.....	16
På gång i Operation 1325.....	17
Ny FN-resolution 1820.....	17
Böcker om Berit Ås.....	18
SAMLA och Kontaktkvinnor.....	19
Vid 20 börjar den ruttna!.....	20

EKONOMI - SOM OM MÄNNISKOR BETYDDE NÅGOT!

**”Ingen ekonomi är till nå-
gon som helst nytta, om den
saknar betydelse i moraliska
termer och för de allra mest
fattiga.”**

**M.K. Gandhi,
139 år den 2 oktober 2008**

H.H

Tidningen Kvinnor för Fred

Utkommer med 4 nummer/per år
Ansvarig utgivare: SAMLA,
KFFs styrgrupp

Redaktör: Bibbi Steinertz

Varje författare ansvarar själv
för sin artikel. För icke beställt
material ansvaras ej.

Omslagsbild:

Foto: ”En hälsning från Women
in Black i Jerusalem!”
Maria Westerlund, följeslagare i
Israel

Teckningar: Helga Henschen

Tryck: Norra Skånes Offset

Kära fredsvänner

Medan höstlöven faller i lysande guldfärger - faller kapitalismens flaggskepp i USA och andra länder något mindre förgyllda - ja rent av totalt hopskrumpna som riktigt utbrända löv. Det känns märkligt men jag kan ändå inte låta bli att le – ja nästan rent av skratta ibland när miljardärerna faller som käglor och måste krypa bara på sina knän för att be folket, de som håller landet uppe med sina skatter, om hjälp. Komiskt om det inte var så tragiskt!

Det verkligt tragiska verkar som bortblåst i våra medier – krigen som pågår i Afghanistan, Irak, Palestina och andra platser. Men, tack och lov finns det fortfarande människor som bryr sig och tar ställning mot krig och våld och mot det kärnvapenhot som fortfarande hänger över världen – det är inte alls borta som man vill få oss att tro!

Just hemkomna från Tyskland berättar Gun-Britt Mäkitalo, Edla Lanto och Ilona Reisz från Kiruna, om de fredsaktioner de just varit med om i staden Büchel i Tyskland där det, sedan många år, finns 20 amerikanska atombomber lagrade med en sprängkraft av 260 Hiroshimabomber. Något som inte är särskilt känt i Sverige eftersom svenska medier aldrig med ett ord nämner detta - aldrig har gjort det. I Europa finns för närvarande 300 kärnvapen utplacerade i sju länder - en del alldeles i närheten av vårt lands gränser.

Motstånd mot utländska militärbaser pågår även på andra håll i Europa. Jan Tamas, som bor i Prag, är sedan två år engagerad i den tjeckiska motståndsrörelsen ” Nej till baserna” som är en paraplykampanj med ett 60-tal medlemsorganisationer och hundratals enskilda medlemmar. Initiativet ingår i en global koalition av motstånd mot utländska militärbaser i det egna landet. I Tjeckien vill USA bygga sin radar för missilförsvar på militärbasen i Brdy sydväst om Prag. Missilförsvarssystemet skall kontrollera rymden och möjliggöra kärnvapenangrepp. För en tid sedan tecknade USA också avtal med Polen om att placera missiler vid Östersjöns kust.

I Afghanistan har situationen stadigt förvärrats, inte minst för landets kvinnor som får se sin frihet starkt ifrågasatt och ofta lever under ständigt hot från sin närmaste omgivning. Sedan 2001 har antalet självmordsförsök bland dem ökat kraftigt, ofta genom självbränning. Kvinnor som våldtas och misshandlas och gifts bort utan att själv få bestämma väljer ofta att dö eller skada sig själv för livet.

Men kvinnorna i Mellanöstern och Centralasien behöver ingen beväpnad frigörelse utifrån, de kan frigöra sig själva, säger Elaheh Rostami som varit i Afghanistan för att möta afghanska kvinnor. Ockupationen har i stället lagt en ny börda på deras axlar. Det inhemska våldet kan inte ta slut förrän de utländska trupperna lämnar landet - även de svenska!

En annan frågan, som gäller Sveriges innehav av klustervapen, är långt ifrån avgjord. Något definitivt beslut har inte tagits, man håller fortfarande på att överväga om Sverige skall skriva under det avtal om förbud, som skall avhandlas vid ett möte i Oslo den 3/12. Försvaret vill inte gärna avstå från den bombkapsel 90 som redan sitter i Jas-planet. Det är läge att, än en gång, pressa regeringen till ett ställningstagande!

Till slut glädjer vi oss mycket åt en hälsning från Women in Black i Jerusalem. Hälsningen kommer via Maria Westerlund som för närvarande är ekumenisk följeslagare i regionen.

Fredshälsningar!

Bibbi Steinertz

*Kvinnor
för fred*

Hiroshimadagen 2008

Hiroshimadagen den 6 augusti, dagen för den första atombomben 1945, uppmärksammades på många ställen i världen bland annat i Stockholm, där möten hölls både på Norrmalmstorg och i Storkyrkan samt i Laholm med sedvanlig lyktutsättning i Lagan.

Under de 63 åren sedan 1945 har ju många krig utkämpats, och det har funnits risker för att kärnvapen skulle användas.

Redan två dagar efter Hiroshimabomben skrev Albert Camus i en tidning - "Den mekaniska civilisationen har just uppnått sin högsta grad av barbari. I en inte alltför avlägsen framtid måste man välja mellan kollektivt självmord eller det intelligenta nyttjande av de vetenskapliga landvinningarna".

Vi vet nu att man genom utvecklandet av nya kärnvapen har utsatt världen för ett mycket större barbari än det som Camus nämnde. Det finns nu cirka 27 000 kärnvapen i världen och det finns cirka 1 700 ton höganrik uran och 500 ton plutonium i världen, tillräckligt för framställning av hundratusen kärnvapen.

De äldre av oss minns Cuba-krisen, som kulminerade 1962, då motsättningarna mellan de två supermakterna hade kunnat leda till ett kärnvapenkrig.

Det har också upprepade gånger varit risk för att en kärnvapenmakt av misstag skulle skicka iväg kärnvapen. Till exempel hade ett sådant misstag kunnat uppstå tre gånger under året 1980 då varningssystem gav felaktiga signaler.

1967 sade en grupp FN-experters från flera länder - "Om kärnvapen någonsin används i större antal kan hundratals miljoner människor komma att dödas och civilisationen i vår mening liksom organiserat samhällsliv ofrånkomligen upphöra i de länder som berörs av konflikten".

1988 sade en FN-rapport om följder av ett kärnvapenkrig - "Allt organiserat samhällsliv skulle bryta samman" - "Rustningarna förbrukar naturtillgångar, pengar, expertis och teknologi som behövs för social välfärd och ekonomisk utveckling".

FN fortsätter naturligtvis sitt arbete med sikte på en kärnvapenfri värld. Men - "vad kan jag göra för en kärnvapenfri värld?" är en fråga som fredsorganisationerna får ibland. Svar: Bland annat kan man försöka påverka kommunalpolitiker så att de ansluter kommunen till det internationella nätverket "Mayors for Peace" (Borgmästare för fred), som arbetar mot kärnvapen och anser att "cities are not targets" (Städer är inte måltavlor). www.mayorsforpeace.org

Alla krafter behövs i kampen mot kärnvapen. Ett folkligt engagemang är viktigt.

*Thorild Dahlgren
KFF Gävle*

Utsättning av lyktor i Laholm

Medlemmar i Kvinnor för Fred, FN-föreningen Laholm och Folkkampanjen mot kärnkraft-kärnvapen

...samlades på årsdagen för Hiroshimabomben vid Lagan i Laholm. Det var den 6 augusti 1945 den första atombomben någonsin utplånade den japanska staden. 100 000 dog omedelbart. Än idag lider tusentals människor av strålningskador.

- Envetet dyker vi upp här varje år, inledde Bengt Enqvist sitt anförande. Stunden är tyvärr inte bara minneshögstund för offren utan också ett kom ihåg för det bestående hotet av kärnvapen idag. EU: s nya konstitution innehåller klara uttalanden om en framtida försvarsunion, alla länder åläggs att rusta upp.

Kärnvapenland Frankrike och Tyskland har redan förklarat sig beredda "att gå in i en dialog om avskräckning genom kärnvapen i samband med europeisk säkerhetspolitik". Enqvist påminde om flera organisationer i Sverige som är emot kärnvapen - Jurister mot kärnvapen, Läkare mot kärnvapen och Ingenjörer mot kärnvapen.

Lena Angviken läste dikten Uran från 1965, av Stig Carlson. Matilda Rolfsson underströk orden med trumma och andra ljudinstrument. "Spåren efter mig är inte vackra, som efter jordbävningar", står det i dikten.

- Att minnas spåren är en nödvändig annars skulle det kännas som om vi inte bryr oss längre, sade Lena, medan alla gick ner till Lagan med sina papperslyktor och tranor.

- De seglar till de döda själarna enligt den japanska traditionen.

Text och foto: Susanne Gerstenberg, KFF Laholm

*MajBritt Theorin talar på Norrmalmstorg i Stockholm
Foto: Magnus Hellqvist*

Sverige avslöjar hemliga atombomber

Det började med att Sverige avslöjade en hemlig atombomb i Nordkorea. Nu har Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, fått i uppdrag att spåra kärnvapentester i världen.

Uppdraget kommer från CBTO i Wien, organisationen som övervakar efterlevnaden av förbudet mot kärnvapenprov. Uppdraget är årslångt och är värt flera miljoner kronor för FOI.

FOI har tillsammans med företaget Gammadata utvecklat xenongasmätare som mäter radioaktiviteten i luften.

– Vi är en av de kanske två eller tre länder i världen som kan den här tekniken. När det gäller att leverera mobil utrustning för xenonmätning och kunskap kring metodiken är vi helt ensamma i världen, säger Anders Ringbom, kärnfysiker vid FOI, till Realtid.se.

För närvarande finns ett tiotal anläggningar utplacerade i världen. De ska nu utökas med ytterligare sju platser.

Det handlar om en så kallad nollmätning för att CBTO ska få en uppfattning om normalvärdet av radioaktivitet i atmosfären. Med kunskap om normalvärdet går det att avgöra om det sker en kärnsprängning under jord.

De mobila mätstationerna fraktas på lastbilar till de olika platserna för att undersöka radioaktiviteten.

– På en vecka ska vi montera mätutrustningen och få dem att fungera. Därefter ska vi vidare till nästa plats, säger Anders Ringbom.

När Nordkorea testade sin första atombomb 2006 ville Sydkorea ha Sveriges hjälp. I största hemlighet skickades experter och testutrustning från FOI till Seoul.

Sven Wettergrund
08-545 871 33
sven.wettergrund@realtid.se

På Hiroshimadagen den 6 augusti fick radio Tuff följande dikt från sin gandhianska partners i Indien

EN HIROSHIMAFLICKAS BÖN

Min pappas faster dog för två år sedan. Konstigt nog var det mera lättnad än sorg i min familj vid hennes död. Hon var inte som vi. Hon hade något fel med sin kropp. Hon kunde inte prata riktigt och hon var fysiskt och mentalt handikappad, så hon kunde inte gå i skolan.

Hon hade alltid ett underbart leende i sitt ansikte, Jag älskar henne mycket och vi tyckte om att leka med varandra.

När jag växte upp frågade jag mina föräldrar, varför Gud hade behandlat henne så illa att hon blivit som hon var, och mina föräldrar berättade då att det inte var Guds verk. Det var resultatet av människans girighet och vilja att behärska världen.

Jag förstod det inte, så de förklarade för mig vad som hade hänt. Min pappas farmor var havande, när atombomben fälldes över Hiroshima. Hon var inte i närheten av nedslagsplatsen men blev utsatt för den radioaktiva strålningen. Några tyckte att hon haft tur precis som barnet i hennes sköte. Men när min pappas faster föddes var hon deformerad av strålningen från atombomben. Familjen bestämde sig för att ge extra omvårdnad och kärlek åt barnet.

Många länder vill tillverka fler och fler kärnvapen för att få makt och behärska världen. Men jag förstår inte vem som kommer att överleva efter ett kärnvapenkrig och vilka som kan bli vinnare.

Det krävs inget mod för att fälla bomber. Man måste vara hjärtlös och kallblodig för att göra det. Det fordras mod att stå upp fredligt och ickevåldsligt som Mahatma Gandhi gjorde.

Om bara tio procent av militärbudgeten eller vapenproduktionen i världen används till undervisning och hälsovård skulle alla världens barn kunna leva ett bättre liv.

Jag förstår inte varför vuxna i alla länder pratar om fred, broderskap, jämlikhet, mänskliga rättigheter, icke-våld och om internationella organ för fred, till exempel FN. I verkligheten gör de precis tvärtom. Varför? Varför tänker de inte på framtiden för sina barn, som de säger sig älska?

Oh, Gud! Ge visdom åt de vuxna, så att de för sina barns skull inte förintar vår vackra värld!

Översättning: Åke Sandin,
Tyresö Ulands- och FredsFörenings Radio Tuff

Inget är svårare än att förklara för barn hur vuxna, som kan vara så kärleksfulla och verka så kloka, kan föra krig, vilka inte minst dödar barn och andra oskyldiga civila.

Det finns en risk att våra barnbarn –om de överlever-- kommer att spotta på våra gravar för att vi inte gör mera för att avskaffa massförstörelsevapen, till exempel kärnvapen.

Kommentar, Åke Sandin

*kvinnor
för fred*

Ingen frihet för Afghanistans kvinnor!

I Afghanistan har unga människor vuxit upp omgivna av död, förstörelse och fattigdom. De senaste sju åren av ockupation har inte förbättrat situationen. Många har förlorat allt, till sist också „sitt hopp.

De afghaniska kvinnorna, som den amerikanska regeringen påstod sig vilja rädda är långt ifrån befriade.

Sedan 2001 har antalet självmord och självmordsförsök bland dem ökat kraftigt – vanligast är att bränna sig själv till döds.

I Afghanistan lider kvinnor och män tillsammans. Det säger Zoya, som arbetar för organisationen Rawa i Afghanistan under en föreläsning på fredskonferensen i Hannover den 7-8 juni i år.

Rawa (Revolutionary Association of the Women of Afghanistan) bildades 1977 av intellektuella kvinnor vid universitetet i Kabul. De stred för kvinnors rättigheter men blev i och med Sovjetunionens invasion 1979 också en del av självständighetskampen.

Religiös motståndare

1992 tog islamistiska fundamentalister – under stödd av USA i kampen mot Sovjetunionen – makten i landet och Rawa mötte sina farligaste motståndare. Zoya kallar dem religiösa fascister. Så länge de har makten, säger hon, kan kvinnorna aldrig frigöras. Det spelar ingen roll om de kallas talibaner, norra alliansen eller något annat.

Zoya framhåller att kvinnorna i Afghanistan lever under dubbla förtryck. Dels det som ockupationen lägger över hela det afghanska folkets det inhemska förtryck som hon menar har både direkt och indirekt stöd från ockupationsmakten.

Döttrar till ministrar

vissa tror att det här är vårt öde, bestämt av Gud. Och återigen vilar ansvaret tungt på dem som ger sitt stöd till fundamentalisterna, säger hon. Hon frågar sig hur någon kan vänta sig att kvinnor i ett ockuperat land skall vara ”befriade” och fortsätter: De kvinnor som kommer till väst

Foto: Help-Ev-De

och berättar om sina nya fria liv är döttrar till ministrar och andra i liknande positioner. De representerar inte kvinnorna i byarna som lever i ständig skräck under olidliga förhållanden.

Burkans avskaffande betydde ingenting i jämförelse med våra andra problem var den bara symbolisk och nu bärs den av säkerhetsskäl av återigen av många kvinnor.

Skolorna är visserligen öppna för flickor enligt lag men säkerhetsläget gör att föräldrar inte vågar skicka dit sina barn. På vägen kan de bli kidnappade, våldtagna eller dödade. Det riskerar ingen för att lära sig läsa. Landet styrs av krigsherrar som försörjer sig på droghandel, desamma som våldtagit 4-åriga flickor och 75-åriga kvinnor och som tvingar fattiga opiumbönder att ge bort sina döttrar – nyligen giftes en 7-årig flicka bort med en sextio år äldre knarkkung.

Aldrig värnlösa offer

Zoya föreläser tillsammans med Elaheh Rostami som är aktiv inom koalitionen mot krig i Storbritannien. Både Zoya och Elaheh betonar att kvinnorna i Afghanistan aldrig varit värnlösa offer som väntat på utländsk räddning. Elaheh berättar om modiga kvinnor som inlåsta under talibanerna, med risk för sina och sina familjers säkerhet, omvandlat

sina hem till hemliga skolor och lärt sina barn och varandra allt från naturvetenskap och ingenjörskonst till matlagning.

- Afghaniska kvinnor kan försvara sina handlingar och kämpa för sina åsikter och rättigheter precis som vi i väst, säger hon.

Svårare under ockupation

Elaheh reste genom Afghanistan efter talibanernas fall och mötte kvinnor som längtade efter att leva ett ”normalt” liv, men som också var överens om att tillvaron i Afghanistan alltid varit svårare under utländsk ockupation.

I alla väpnade konflikter lidet kvinnorna mest. Visserligen dör fler män men kvinnorna lever vidare i kros-

Kvinna i Afghanistan

Livslängd 47 år

Tillgång till preventivmedel: 10%

Förlossningar med utbildad personal närvarande: 14 %

Analfabetism: 82 % unga kvinnor att jämföra med 49 % unga män

Inkomst: 479 dollar per år jämfört med 1 428 dollar för män

sade samhällen och fattigdom utan försörjning men med erfarenheter av död och våldtäkter, med sorg och ilska, säger hon.

Elaheh poängterar att konflikten inte utspelar sig mellan kvinnor och män. Under talibanernas regim riskerade många män att bli dödade, torterade eller fängslade för sina fruars olagliga aktiviteter och angivarna var lika ofta kvinnor som män.

Kvinnornas kamp för utbildning och rättigheter är inte heller anti-muslimsk, hävdar Elaheh, det fanns under talibanernas styre en levande, om än hemlig, diskussion om hur islam skulle efterlevas.

Elaheh poängterar att kvinnorörelsen i väst måste ge sitt stöd till kvinnorna i Afghanistan liksom till dem i Irak och Iran. Hon har mött och intervjuat många kvinnor i exil som upplever att de ständigt måste motarbeta fördomar, rasism och islamofobi och att de aldrig får utrymme för att stå upp för sina rättigheter.

Hon kritiserar västerländska medier för att inte berätta om de demokratiska och feministiska rörelser som finns i Mellanöstern och som är särskilt starka i Iran där organisationer samarbetat med Rawa och räddat livet på många flyktingar.

Kolonial mentalitet

Elaheh hävdar att det handlar om en kvarbliven kolonial mentalitet, en rasism som tiktat sig mot Asien, Latinamerika och Afrika och den måste kritiseras, säger hon, vare sig den

kommer från höger eller vänster. Kvinnorna i Mellanöstern och Centralasien behöver ingen beväpnad frigörelse utifrån, de kan frigöra sig själva.

Rawa har två huvudmålsättningar – att exponera sin fiende och dess utländska gudfäder samt att höja medvetenheten hos kvinnorna genom information och utbildning. För detta får de inget stöd från regeringen. Deras verksamhet är beroende av donationer och ideellt arbete.

Zoya avslutar föreläsningen

Det inhemska våldet kan inte ta slut så länge vare sig regeringen eller rättssystemet fungerar. Regeringen kommer inte att avskaffa den kriminalitet de själva deltar i och även om de skulle vilja saknar de medel att bekämpa de mäktiga krigsherrarna och knarkkungarna. Om väst verkligen vill hjälpa till, fortsätter hon. Skulle de avvärja de fundamentalister de beväpnat och finansierat och stödjat de inhemska rörelserna för demokrati.

Men först måste trupperna dras tillbaka. Visst, det finns en risk för inbördeskrig, en överhängande risk, men det är upp till det afghanska folket att bemöta detta hot. Någon gång måste vi ... eller skall trupperna stanna för alltid? Vi vill inte vänta längre, det afghanska folket har lidit tillräckligt.

*Lina Karlsson
Stud. Göteborgs Universitet*

Desperata väljer att dö

Unifem registrerar under ett och ett halvt år 1011 fall av våld mot kvinnor i 21 distrikt. Mörkertalet är stort men vad rapporten visar är att flertalet fall inträffar inom tvångsäktenskap som utgör 70-80 procent av äktenskapen.

75 procent av äktenskapen sker dessutom innan flickan hunnit fylla 16 år, vilket är den lagstadgade lägsta åldern. En av de mest fruktansvärda följderna av det systematiska våldet mot kvinnor är självmorden.

Kvinnor som våldtas och misshandlas, som gifts bort utan medbestämmande väljer att dö eller skada sig själva för livet. De tänder eld på sina egna kroppar, de dricker rättgift. Detta blir allt vanligare.

Våldet som drabbar kvinnor har inte bara fysiska och mentala effekter utan orsakar självmord, flykttförsök, självstympling, tvångsprostitution och narkotikaberoende, skriver en oberoende människorättsorganisation i Afghanistan (AIHRC).

President Karzai benådade våldtäktsmän

Afghanistan president Hamid Karzai uppmånade på Kvinnodagen landets lokala, informella beslutsfattare att sluta tillåta barnbrudar.. Han har även sagt att den som våldtas ska bestraffas mycket hårt. Men i somras framkom det att Karzai personligen benådat tre dömda våldtäktsmän med kopplingar till en krigsherre från en inflytelserik klan.

Den drabbade kvinnan fick se sina förövalade fria innan hennes sår - de skar henne i underlivet med bajonett - ens hunnit läka..Fallet har fått stor medial uppmärksamhet.

- Maffiaregeringen under Kazai försöker outtröttligt samarbete med brottslingar och delar ut medaljer till dem som egentligen borde åtalas för sina brott, kommenterar organisationen Rawa, som kämpar för kvinnors rättigheter.

Foto: Cathy/BSU Christian Wellowship

RYSSLAND, GEORGIEN, USA, SERBIEN

Jag är nog inte ensam om att ha känt mig okunnig om Kaukasus, som senaste veckan varit i fokus i våra medier. Om Georgien visste vi väl inte mycket mera än att Josef Stalin växte upp där. Nu har vi lärt oss, att Georgien var ett av de områden som generöst nog blev egen stat vid Sovjetunions sönderfall. I början av 1990-talet bröt sig Sydossetien och Abchazien ut ur Georgien.

Lite förvånande är det att upptäcka, att Sydossetien bara har ca 70 000 invånare, färre än till exempel i Hanninge faktiskt. Hälften av dem bor i "huvudstaden" Tschinvali, som nu påstås ligga i ruiner efter den georgiska attacken. I Abchazien vid Svarta havet bor i alla fall 170 000 människor.

Ganska okänt är också att Georgien är en av de stater i världen som de senaste åren satsat störst andel av sin budget på militära rustningar, där till hjälpt av amerikanska militära rådgivare på plats. Nu har det framkommit att 2000 georgiska soldater deltar i okupationen av Irak – om de inte redan kallats hem efter senaste tidens krig där hemma.

En som vet mycket om den här delen av Kaukasus är statsvetaren Hedvig Lohm, som i Sydsvenskan (12/8) sammanfattar förra veckans strider:

"Det som gjorde att det tog hus i helvete var torsdagens georgiska artillerield över den lilla sömniga staden Tschinvali i Sydossetien. Resultatet blev en humanitär katastrof där osseter, georgier samt ett antal ryska fredsbevarande soldater strök med. Det blev startskottet för den ryska motoffensiven för att, som de säger, 'bevara freden' och skydda sina ryska medborgare – det vill säga osseterna och abchaserna med ryska pass. Propagandakanalerna pumpar från båda sidor. Inget vet man säkert."

Litegrann påminner den senaste tragiska utvecklingen om en gammal ramsa, fast i omvänd ordning, för det var rätten som anföll repet och sen katten rätten.

I väst är vi snabba att utse syndabockar. Den gamla rysskräcken har blommat upp och att ryssarna – för all del med onödig brutalitet -- försvarat ett par små utbrytarområden alldeles vid sin sydgräns har fått svenska militärer att vädra morgonluft. Man kräver mera pengar till svensk militär. En annars sansad militär, överste

Bo Pellnäs, yrar i SvT:s Rapport och SvD till och med om Gotlands utsatta läge. Och Göran Persson har plötsligt gjort ett inhop i debatten. Som statsminister kritiserades han ibland för att vara höggersosse. Nu låter han nästan som en riktig högergubbe.

Andra ljud i skällan var det 1999, när 19 Natoländer folkrättsvidrigt anföll Serbien – Balkans Georgien?-- med över 70 dygns flygbombningar. Då var våra medier helt på utbrytarprovinsen Kosovos sida. Det var inte de som genom sitt anfallskrig bröt mot folkrätten som anklagades, utan den som då snabbt utpekades som krigsförbrytare var Milosevic, president i det land som anfölls och bombades. Han fördes sedermera till Haag där han dog i sin cell.

En av de händelser som fick motivera Natoanfallet var serbiska polisstyckors dödande av ett 30-tal kosovoalbani i byn Racak vintern 1999. Det georgiska anfallet härom veckan på den sydossetiska staden Tschinvali påstås ha dödat 1600 sydosseter. Det är sannolikt starkt överdrivet, men i alla fall var det betydligt högre antal dösoffer än i Racak.

Stormaktsspelet är inte utan ironiska paradoxer. De flesta Natoländer har erkänt Kosovos självständighet men det har inte Ryssland. Och när Georgien förra veckan anföll sin utbrytarprovins Sydossetien var upprördheten i väst stor dock inte över angriparen Georgien utan att Ryssland ilade till och nu plötsligt framstår som utbrytarprovinsers.

- Fast Sydossetien ligger som sagt alldeles vid den ryska gränsen, medan det är en bra bit från USA till Kosovo.

Att tänka sig ombytta roller kan ge en tankeställare. Om länder i USA: s närhet skulle ingå i ett ryskt militärförbund precis som Nato har utvidgats till flera länder inom den tidigare Sovjetsfären, om ryssarna skulle placera ut missiler i Nordamerika som USA vill göra i Polen och Tjeckien, och om ryska militärer utbildar kollegor i en mot USA fientlig grannstat precis som USA gör i Georgien, skulle vi då inte tycka att amerikanska motåtgärder vore begrundliga?

Åke Sandin i Tyresö Ulands- och FredsFörenings Radio Tuff
08-08-17

Hammarberg i Sydossetien

Europarådets ombudsman för mänskliga rättigheter, Thomas Hammarberg, kallar det som han sett i Tschinvali under ett besök för "resultatet av krigets vansinne", rapporterar Itar-Tass.

"Jag kom hit för att se vad som hade hänt och hur människors rättigheter kränkts", sa Hammarberg till journalister i Tschinvali.

"Det som hände här för två veckor sedan får inte upprepas. Det är en skymf mot mänskligheten. En skymf mot mänskliga rättigheter".

Hammarberg fortsätter sitt uppdrag att studera hur mänskliga rättigheter kränkts under konflikten. En rapport kommer att föreläggas Europarådet.

I byn Chetagurovo fick Hammarberg bevittna hur osetinerna som en goodwillgest frisläppte två georgiska stridsvagnsbesättningar.
newsru.com 24/8

Svenska vapen i Georgiens krig

Sverige levererar militär utrustning till Georgien som ligger i konflikt med enklaverna Sydossetien och Abchazien. En filmsnutt som tagits när georgierna övar med en luftvärnsrobot - en dråpligt misslyckad övning dock - visar antagligen en Robot 70.

I Karlskoga-Kuriren 14/8 uppger Bofors att Robot 70 sålts till 18 länder, däribland Pakistan som i fjol beställde krigsmateriel för 300 miljoner kronor från Bofors.

Av en brittisk underrättelserapport publicerad 17 augusti på <http://cryptome.org/georgia-forces.htm>, framgår också att Bofors exporterar pansarrobotar till Georgien via USA:

- Det har varit ett hinder, heter det i rapporten, att vapnen utvecklas och tillverkats i Sverige av BAE Systems AB Bofors och Saab Systems A men genom att leverera vapnen för stridsvagnsbekämpning genom BAE Inc i USA, godkänner den svenska regeringen försäljningen".
www.nyhetsbanken.se

KFF på European Social Forum i Malmö

Women's assembly (WA), på European Social Forum (ESF) i Malmö i september, blev en början på något nytt i ESF:s historia. Genom att det här blev så tydligt, att WA för att fungera väl, måste inkorporeras i det ordinarie programmet för ESF, tog WA ett stort steg framåt.

Feministiska organisationer har varit närvarande och delaktiga i de europeiska sociala forumen sedan dessa började i Florens 2002. I Paris 2003 träffades 3500 kvinnor från 55 länder och visade de församlade kvinnornas feministiska kraft. Dessa kvinnor representerade 350 organisationer från fem kontinenter. I Aten och sedan i London var resultatet mer blandat men positivt ur ett globalt perspektiv. Dessutom anordnar kvinnodeltagarna naturligtvis både egna seminarier och samlingar och deltar i andras.

Feminismen idag har utvidgats att omfatta alla former av diskriminering. Det innebär att diskriminering på grund av annat, såsom hälsoproblem, religion, barnafödande, ålder, sexualitet och etnicitet, lett till en mer omfattande syn på kvinnors livsvillkor. Det är både en utmaning och en kategorisering. Det fanns stora förväntningar på ESF i Malmö.

Krav ställdes att alla teman skulle omfatta även det feministiska perspektivet och att det skulle ingå i alla stora samlingar. Försök gjordes att kontakta varje ansvarig person inom

Gudrun Tiberg och Niki Arias visar, under ESF i Malmö, upp en av de gamla finabanderollerna från 70-talet. Foto: Jennie Fagerström

respektive samling eller varje tema på ESF, för att föreslå talare från den feministiska rörelsen.

Kvinnorna på ESF kommer framöver åter att visa sin beslutsamhet att närvara över allt i hela forumprocessen genom sina feministiska analyser. Kvinnors mänskliga rättigheter, jämställdhet och demokrati är viktiga värden att bevara och utveckla och ingen förändring sker utan kvinnors mobilisering. Det vill kvinnorna på ESF bidra med!

Kvinnor vägrar att låta kvinnors rättigheter underordnas kampen mot rasism eller kampen mot krig. I stället trycker vi på det faktum, att kvinnor konsekvent utestängs

från den politiska processen och att kvinnors rättigheter alltid ses som en andrahandsuppgift att lösa, långt efter andra orättvisor blivit lösta. Detta leder till motsättningar mellan, och inom, de progressiva krafterna i världen och försvagar forumprocessen. Det här är ingen betjänt av och därför vill kvinnorna på ESF förändra detta.

WA visar på nödvändigheten av ökad gemensam aktivism och ökat motstånd mot förtryck. Därför uppmanar de kvinnor och män att förena sig för att bygga ett fredligt, jämställt, solidariskt, sekulärt och feministiskt Europa, fritt från diskriminering.

Gudrun Tiberg

På ESF i Malmö fördes en livlig, öppen och insiktsfull debatt, som de nordiska länderna ledde.

Erfarenheter och tradition av att ha feministiska frågor på den politiska agendan gjorde detta möjligt.

På bilden: Ulla Klötzer, Finland, Maj Britt Theorin, Sverige, tillsammans med Azar Majedi och Lilian French, utgjorde panel vid det stora säkerhetsseminariet, vid ESF i Malmö.

Foto: Gudrun Tiberg

*Kvinnor
för fred*

Aktionskamp i Büchel, Tyskland

I Eifel, 20 km söder om Nürnburgringen och 10 km från Cochem vid Mosel, lagras idag 20 amerikanska atombomber med en sprängkraft av 260 Hiroshimabomber.

Efter den "Game Over Action", de tidigare varit med om i Bryssel, ville Edla Lantto och Gun-Britt Mäkitalo, KFF i Kiruna, även åka till Büchel och demonstrera mot den militäranläggning som finns där.

- Ilona Riesz, KFF, som bor både i Kiruna och Tyskland hade upptäckt, när hon översatte några tyska broschyrer om Büchel, att militäranläggningen endast låg en timmes bilfärd från hennes tyska bostad. Detta väckte hennes kamplust.

- Campingen med husvagnar, små och stora tält, låg vackert på ett fält med kullar omgivet av vinodlingar väl bevakat av poliser. Vi var glada att vi inte behövde bo i tält för nätterna var kalla, termometern visade endast fem plusgrader.

Sex gånger tidigare har demonstrationer hållits runt denna militäranläggning men nu, den sjunde gången, skulle den symboliskt intas om kärnvapnen fanns kvar. Likt Jerikos murar som ska ha fallit på den sjunde dagen, så skulle dessa bomber också försvinna. Det gjordes "rundor" varje dag, hela veckan runt den 17 km hårt bevakade anläggningen.

Samtidigt är det inte alla civila och boende i närheten som vill detta, för på denna flygbas arbetar cirka 1600 soldater och 600 civila och de är förstas alla rädda om sina jobb. Om anläggningen försvinner är det en katastrof för regionen, säger Elke Koller som är apotekare och bor i närheten, och är drivande för att få bort bomberna. Elke Koller och Mattias Gyexle (från Pax Kristi) plus folk från Büchel och andra tillresta bl. a Tomas från Ofog i Sverige berättade att det tog sju timmar att göra rundan eftersom de tog pauser med sång, diktläsning och proklamationer.

På måndagen deltog Mayers for Peace och de började med en internationell frukost som folk på campingen hade lagat; - koreansk rissoppa, japanska risbullar och ostsandwichar från USA. Efter denna frukost gick de rundan.

I den här gruppen gick borgmästare Peter Seyfried som en gång varit med om att få bort Percing 2 raketerna från Mutlangen. Borgmästaren från Biffen hade fått barn att vika 1111 stycken fredstranor som symboliserade alla orter och byar som fanns i detta område. Tranorna och alla borgmästarnas underskrifter sattes upp på en 150 lång tvättlina, som sedan presenterades för Angela Merkel i Berlin. I

Uppskattad banderoll bärs i Büchel av Edla Lantto, Gun-Britt Mäkitalo och Ilona Riesz, KFF, Kiruna.

hela världen finns 2000 Mayers for Peace och av dem finns 300 i Tyskland som alla kämpar för att få bort kärnvapnen till 2010.

Även Politiker och Jurister (Eilana) mot kärnvapen hade ett möte i Cochem där det dryftades huruvida det var bomber på denna militäranläggning. En politiker från SPD svarade "att hon inte visste om det fanns atomvapen, trots att hon varit där, för hon har inte hållit bomberna i sin hand. De Gröna lovade att jobba för att få bort bomberna. Juristerna talade om att Internationella domstolen i Haag redan har förklarat att innehav av kärnvapen strider mot folkrätten och är alltså olagliga. Juristerna hjälpte också många av fredsaktivisterna som hamnat i knipa under aktionen.

Lördagen den 30/8 var den stora dagen. Det kom busslaster med folk - till slut gick ca 2000 runt militäranläggningen - medan det trummades och bars plakat. Clownen mot kärnvapen spexade och gjorde sina upptåg men så fort någon kom för nära stängslet kom poliser springande. Det kryllade av poliser i demonstrationståget, i bussar och bilar, men de var vänliga.

"Bye-Bye" nucklear bombs kampanjen har som mål att avsluta Tysklands deltagande som atomvapenmakt inom Nato och strävar efter att hela världen ska bli atomvapenfritt 2010. Piasavakvastarna användes för att symboliskt sopa bort kärnvapnen.

Vi bar Kvinnor för Freds banderoll och både den och vi blev väldigt uppskattade och fotograferade. Folk tyckte det var fantastiskt att vi kommit ända från Sve-

rige för att demonstrera. Vi fick många tillfällen att berätta om Nato-övningarna i norr, om Budkavlen som ska starta och om våra pojkar som vi skickar till Afghanistan. En kille tyckte att det var fantastiskt att vi var neutrala men blev chockad när han hört vår berättelse.

Efter 18 km i gassande sol var det skönt att slänga sig i skuggan i gräset och lyssna på Nina Hagen, som innan hon började sin konsert berättade om DU-vapnens fasa.

Psykoanalytikern Horst-Eberhard Richter höll ett uppskattat tal. Han sa bland annat - att många har vant sig vid freden och tror att kärnvapnen är som en vakthund - att de är avskräckande. Vi måste påverka denna tankeform, det måste åter in i våra huvuden att kärnvapenpolitik är oförenligt med värden för livet. Kärnvapnen har sin plats på museum idag.

- Vi måste göra oss obekväma, tänka på våra barn och barnbarn och gå ut och ropa - bort med kärnvapen!.

Edla och jag är väldigt nöjda med vår resa. Som vanligt träffade vi många som, liksom vi, kämpar - bland andra Mickael från Bonn, 65 år, som från morgon till kväll, satt i sin stol med ett plakat, precis utanför ingången till militäranläggningen.

På min näthinna sitter alla de vackra vinodlingarna och alla borgar på klipporna vid Rhen och Mosel och mitt i detta dessa BOMBER. Jag ryser!

Vid pennan Gun-Britt Mäkitalo

"Att sopa rent framför egen dörr"

Så kallades den senaste aktionen mot atomvapen i Tyskland som i år samlade 50 olika freds- och andra grupper mot atomvapen i Büchel, i södra Eifel, mellan Trier och Köln, inte långt från floden Mosel. Uppmaningen var att de med sina kvastar skulle sopa ut de sista atomvapnen som ännu finns på tysk mark. Det kom cirka 2000 personer som kom, vissa med piasavakvastar, till demonstrationerna.

Anledningen var de 20 atomvapenbestyckade B61-bomber som enligt utsago är stationerade i Büchel under amerikansk bevakning. Det är de sista atomvapnen i Tyskland, sedan USA helt plötsligt och utan anmodan tagit hem de 130 atomvapnen som länge fanns lagrade på den amerikanska flygbasen i Ramstein. Nu vill fredsaktivisterna tillsammans med borgarna i Büchel få den tyska regeringen att påverka USA att ta hem även de här kvarvarande atombomberna.

Det är meningen att det vid ett potentiellt anfall, Tornadoflyg (tysk motsvarighet till våra JAS) skall vara beredda att flyga dessa bomber till sina mål och släppa dem där. Tyska soldater tränas regelbundet för detta. Varje enskild bomb i Büchel har en sprängkraft av flerdubbla Hiroshimabomber. Det är omvandlade Pershing 2-raketer, vilkas borttagande från Mutlangen fredsörelsen arbetar för.

Grunden till att dessa atombomber finns på tysk mark, är ett tyskt delägarskap trots att detta är ett brott mot NPT-avtalet som Tyskland skrivit på

I avtalet har Tyskland förbundit sig att varken direkt eller indirekt inneha atomvapen, utöva hot eller använda atomvapen. De har även i ett senare skede skrivit under 2+4-Avtalet som försäkrar samma sak som NPT.

Dessutom bryter de kärnvapen som är placerade i Büchel, mot det potentiella hotet om användning och den humanitära krigsfolkrätten, enligt den internationella domstolen i Haags betänkande från den 8 juli 1996.

I och med att USA har tagit hem 130 atomvapen från Ramstein, finns det en möjlighet att påverka USA att ta hem de sista atomvapen från Tyskland. Fredsrörelsen vill att den tyska regeringen skall uppmana USA till detta. Men den tyska regeringen anser sig ha mycket att vinna på att behålla dessa 20 B61:or i Büchel därför att de därigenom har ett delägarskap i dem. Det stärker tyskarnas ställning i NATO, i synnerhet i atomvapendiskussionerna. Därför kommer antagligen inte

den tyska regeringen att agera om det inte bildas en stor opinion emot bomberna. Samtidigt tror en majoritet av tyskarna att det inte längre finns några atomvapen på tysk mark.

Detta var också en av anledningarna till att ett stort antal fredsgrupper gick samman i Büchel, den 28-30 augusti, för att försöka väcka opinionen och påverka regeringen i en annan riktning och arbetet är inte slut i och med den här demonstrationen.

Kraven är:

- a) att Tyskland ska avslutat sitt delägarskap i atomvapnen och avsluta sin delaktighet i den Atomära Planeringsgruppen**
- b) att regeringen ska kräva att USA skall ta hem alla de atomvapen som är placerade i Tyskland och lova att aldrig mer placera atomvapen i Tyskland**
- c) att göra det olagligt att inneha atomvapen i Tyskland**
- d) att arbeta för att få till stånd internationella förhandlingar för en världsomspännande atomvapenkonvention**

Det var en hel vecka med aktiviteter fram till den 30 augusti. Varje dag gick en ny grupp, som på en promenad, runt flygbasen - en sträcka på 17 km.

Den andra dagen deltog borgmästarna från Frankfurt/Oder, Mutlangen (Peter

Seyfried), Bretten i Baden-Württemberg och Zerbst i Sachsen-Anhalt, för att de ville stärka fredsörelsernas arbete i Büchel. Även överborgmästaren i München lät sända ett brev, som lästes upp, där han välkomnade protesterna i Eifel. Själva flygbasen ligger mitt i ett idylliskt landskap med vinodling och turism, det bor och arbetar mycket människor här.

Den 30 augusti inleddes med ett maratonlopp på cykel som sju gånger rundade flygbasen. Efter detta startade en marsch till huvudingången där den stora manifestationen hölls med tal och konsert - bland annat deltog Nina Hagen.

Trots att några grupper hade aviserat att de skulle bryta sig in på flygbasen, vilket fick polisen att mobilisera, så blev själva aktionen lugn även om polisen fick ingripa sju gånger då personer försökte ta sig in på flygbasen. Vissa bilder tagna av tidningsfotografer blev också beslagtagna, men kom ut i alla fall.

Det var på det hela taget en lyckad aktion, en riktig folkfest med 2000 deltagare som den sista dagen demonstrerade under parollerna.

- "Sökta i Irak, Funna i Büchel: Massförstörelsevapen!" och "Vår framtid fri från atomvapen!"

Förutom fredsörelserna deltog flera politiska partier i en diskussion - bl a De Gröna, Vänsterpartiet (Die Linke) och SPD.

Översättning från tyska Marie Steinertz

*Clowner mot kärnvapen gjorde poliserna nervösa.
Foto Gun-Britt Mäkitalo*

*Kvinnor
för fred*

Kyrkan ska be om ursäkt!

Nu i september är det 50 år sedan Kyrkmötet beslutade att även kvinnor kunde bli präster i Svenska kyrkan. Det vill vi fira! – säger kyrkan.

Men vad är det egentligen man vill fira? Att det inom kyrkans institutioner pågått en systematisk, periodvis lagstiftad, diskriminering av kvinnor? Att det, i klartext, under decennier pågått allvarliga brott mot mänskliga rättigheter. Istället för att fira borde Svenska kyrkan be om ursäkt och lova bot och bättring.

Det stundande jubileet handlar, enligt kyrkan själv, om att fira att Svenska kyrkan är en jämställd kyrka. Detta trots att Svenska Kyrkan är överrepresenterad i JämO:s anmälningssstatistik.

I JämO:s granskning av kyrkan som arbetsgivare konstateras det att villkoren naturligtvis förändrats sedan 1950-talet men att det fortfarande förekommer ojämställdhet (Kyrkans jämställdhetsarbete – en granskning av 27 arbetsgivare inom Svenska kyrkan, maj 2008).

Det gäller bl.a. könsfördelningen på arbetsplatserna men också arbetsmiljö och möjligheterna att utveckla sig som anställd inom kyrkan. I JämO:s sammanfattning står det att arbetsgivarna visserligen känt till jämställdhetslagen, men att det var få som kunde uppvisa ett kontinuerligt och lagenligt jämställdhetsarbete. Många arbetsgivare saknade helt en handlingsplan för jämställda löner och det fanns inte kunskap om vad arbetet med lönekartläggning innebar i praktiken.

Det fanns stora brister i arbetet med att förebygga trakasserier på grund av kön och sexuella trakasserier. Slutsatsen av granskningen blev att speciellt arbetet med jämställda arbetsförhållanden, trakasserier på grund av kön och sexuella trakasserier, samt arbetet med jämställda löner, bör förbättras.

JämO avslutar med att konstatera att granskningen av de 27 arbetsgivarna inte gav någon ”entydigt betryggande bild av kyrkan som värn för jämställdhet och mot könsdiskriminering”.

Under åren 2005-2006 granskade Arbetsmiljöverket Svenska kyrkans

arbete ur arbetsmiljöhänseende. De risker som uppmärksammades gällde den psykosociala arbetsmiljön. Framför allt menade Arbetsmiljöverket att ledarskapet var otydligt och man underströk att vissa av arbetsmiljöproblemen var direkt kopplade till ojämställda förhållanden mellan kvinnor och män på arbetsplatsen.

Förhållanden som en enkät, som Kyrkans Tidning genomfört, bekräftar (i en artikel från 6 mars 2008). Den visar att:

- * Nära 60% av kvinnorna har upplevt att de diskriminerats eller behandlats negativt just för att de är kvinnor.*
- * Samma kvinnor har samtidigt låga kunskaper om lagen mot diskriminering (de berättar om diskriminerande händelser utan att benämna dem som diskriminering).*
- * Värst utsatta är kyrkoherdarna där 73% har upplevt diskriminering eller negativ behandling.*
- * 60% uppger att det var en präst-koll ega som diskriminerade, vanligast genom att vägra samarbeta.*
- * Enligt de svarande är det domkapitel och biskop som borde ta ett större ansvar för att lösa problemen med diskriminering.*

Med nära sju miljoner medlemmar är Svenska kyrkan landets största medlemsorganisation. Kyrkan har runt 20 miljoner besök per år, nästan 55 000 förtroendevalda och 25 000 anställda. Svenska kyrkan har samma skyldighet som alla andra arbetsgivare att arbeta utifrån jämställdhetslagens krav, dvs. främja jämställdhet på arbetsplatsen och se till att förbudet mot könsdiskriminering upprätthålls.

Kyrkan är visserligen skild från staten, men fortfarande gäller offentlighetsprincipen och genom sin storlek och sin verksamhet utgör Svenska kyrkan en viktig arena för normbildning i det svenska samhället. Det är självklart svårt att förmedla ett jämställt budskap om inte organisationen i sig själv arbetar aktivt med frågorna.

Det här borde vara en angelägenhet för hela kyrkan. Det handlar mindre om teologi, mer om demokrati och i grunden människosyn.

Ansvarvilar tungt på kyrkans led-

ning. Det är många kvinnor som väntar på ett kompromisslöst och otvetydigt stöd för sitt framtida arbete. En upprättelse för att kunna gå vidare. Att be om ursäkt och erkänna diskrimineringen kan vara ett första nödvändigt steg

Gudrun Schyman
Programledare för SCHYMAN
i TV8

Nobelpristagare!

Priserna i fysik, kemi och medicin går ju till mycket framgångsrika forskare. Många av deras forskningsresultat har varit till stor, ibland livsavgörande, nytta för mänskligheten.

Tyvärr har det även funnits nobelpristagare som i god tro har lanserat mindre bra produkter. Som exempel på detta brukar man nämna Paul Müller som fick medicinpriset för sin upptäckt av DDT.

En del av nobelpristagarna har även gjort andra mycket värdefulla insatser för mänskligheten. Ett exempel är Linus Pauling som fick 1954 års kemipris och 1962 års fredspris. Han kämpade mot kärnvapen något som var högaktuellt under Kuba-krisen i början av 60-talet. När Pauling tog emot fredspriset sade han att han helst hade velat dela det med sin hustru.

Forskningen i fysik, kemi och medicin kostar naturligt nog mycket pengar. Törs man undra om pengarna till en del av de dyraste projekten inte skulle vara till större gagn för mänskligheten om de använts för avvecklingen av världssvälten. Till exempel den enorma partikelacceleratoren i anläggningen CERN, i Schweiz, som ger intressanta upplysningar om olika partiklar. Men den forskningen kunde gärna fått vänta, en eller ett par generationer, tills svälten i världen avvecklats.

Kanske har jag varit en dålig fysiklärare men jag tycker att de pengar som gick till rymdfarkosters färd till Saturnus skulle gjort större nytta här på jorden

Thorild Dahlgren
KFF Gävle

En hälsning från WOMEN IN BLACK i Jerusalem!

Shabat shalom!

Femton kvinnor och en man stod den 20 september återigen i en tyst manifestation för att få slut på ockupationen av Palestina. Maria Westerlund, bilden, har skickat dessa bilder som en hälsning från Women in Black i Jerusalem

- Jag befinner mig i Israel och Palestina som ekumenisk följeslagare på uppdrag av Sveriges Kristna Råd och Kyrkornas Världsråd, genom det Ekumeniska följeslagarprogrammet i Palestina och Israel (EAPPI). De synpunkter/reflektioner som uttrycks är personliga och delas inte nödvändigtvis av mina uppdragsgivare.

Kvinnor för Fred, Sverige

Stödjer den israeliska fredsrörelsen Women in Black i deras budskap för en rättvis fred mellan palestinier och israeler.

Vi tror, liksom de, att man måste häva ockupationen av Palestina, för att nå en rättvis fred.

I solidaritet med Women in black i Jerusalem står KFF, SKV och Palestinagrupperna i Stockholm, varje lördag mellan klockan 14-15 på Sergelstorg och KFF i Uppsala, klockan 17.30-18.30, på Stora torget för att protestera mot ockupationen av Palestina.

- Women in Black i Israel startade för tjugo år sedan, i januari 1988. En månad efter att den palestinska intifadan brutit ut. En liten grupp israeliska kvinnor ställde sig då i svarta kläder i en tyst manifestation och har sedan dess gjort samma sak. Varje vecka, på samma plats, iklädda svart står de med skyltar som bara bär ett budskap: slut på ockupationen!

Kvinnorna på bilderna är Leah Saguy och Tamar Meahn och Helen Stueckelberger. Bilderna är från Jerusalem

Må väl,
Maria

**Du kan förhindra
ett kärnvapenkrig!**

Nu har du chansen...

...att påverka världens ledare inför FN-
mötet 2010 om icke-spridningsavtalet!

Krig är ovärdigt människan!

I Canberra-rapporten (1996) visas hur världen kan avskaffa kärnvapnen i ett fullt realistiskt steg-för-steg-program. Blix-rapporten (2006) finns på www.wmd.commission.org.

Varje lördag, kl 5 i 12, hålls en manifestation i fem grannkommuner samtidigt med Upprop till vår regering att arbeta fram en konkret handlingsplan inför FN-mötet 2010 om NPT-avtalet. Avtalet leder till att kärnvapenedrustning verkställs. Det har redan undertecknats av nästan alla länder men ännu ej tillämpats. En namnsamling startas omgående och medföljer Uppropet. Tema: "Sveriges folk kräver en kärnvapenfri värld."

Även lokala aktuella frågor kan tas upp i manifestationen, t ex uranprospektering. Kontakta media för att vi ska höras och synas.

Manifestationerna varje lördag med början 15 november 2008 i Haparanda, Kalix, Boden, Luleå och Piteå. Det blir ett fint samarbete, en kontinuerlig manifestation och ändå bara en gång i varje kommun.

Min övertygelse är att det finns minst en eldsjäl i varje kommun, medlemmar i Freds-, Miljö och Solidaritetsrörelser samt enskilda personer och politiker som har tillräckligt med kunskap, mod och vilja för att bilda en lokal aktionsgrupp.

**Inger Holmlund, Hamnv 32, 820 76 Jättendal.
Tel 0652-161 70, e-mail: holmlundinger@hotmail.com**

Turordningslista för BUDKAVLENS manifestationer, lördagar 5i12

15 nov		Haparanda, Kalix, Boden, Luleå Piteå
22 nov		Övertorneå, Överkalix, Pajala
29 nov		Arvidsjaur, Arjeplog, Älvsbyn
6 dec		Kiruna, Gällivare, Jokkmokk
13 dec		Sorsele, Storuman, Vilhemina
20 dec		Dorotea, Åsele, Bjurholm
27 dec		Lycksele, Norsjö, Vindeln
3 jan	2009	Malå, Vännäs, Nordmaling
10 jan		Skellefteå, Umeå, Robertsfors
17 jan		Strömsund, Åre, Krokoms
24 jan		Östersund, Berg, Syeg
31 jan		Ragunda, Bräcke, Ånge
7 febr		Örnsköldsvik, Sollefteå, Kramfors
14 febr		Härnösand, Timrå, Sundsvall
21 febr		Nordanstig, Ljusdal
28 febr		Hudiksvall, Söderhamn
7 mars		Bollnäs, Ovanåker
14 mars		Gävle, Sandviken
21 mars		Hofors, Ockelbo
28 mars		Älvdalen, Malung - Sälen
4 april		Mora, Orsa
11 april		Rättvik, Leksand
18 april		Falun, Borlänge
25 april		Gagnef, Vansbro
2 maj	2009	Avesta, Hedemora, Säter
9 maj		Ludvika, Smedjebacken
16 maj		Älvkarleby, Östhammar
23 maj		Tierp, Uppsala
30 maj		Enköping, Heby
6 juni		Knivsta, Håbo
13 juni		Västerås, Hallstahammar
20 juni		Kungsör, Surahammar
27 juni		Arboga, Köping
4 juli		Skinnskatteberg, Fagersta
11 juli		Lindesberg, Ljusnarsberg
18 juli		Hällefors, Nora
25 juli		Örebro, Karlskoga
1 aug		Degerfors, Lekeberg
8 aug		Kumla, Hallsberg
15 aug		Askersund, Laxå
22 aug		Vingåker, Katrineholm
29 aug		Eskilstuna, Flen
5 sept.		Nyköping, Oxelösund
12 sept.		Trosa, Gnesta
19 sept.		Strängnäs, Södertälje
26 sept		Norrtälje, Nynäshamn
3 okt		Sigtuna, Haninge
10 okt		Vallentuna, Täby
17 okt	2009	Upplands Bro, Botkyrka
24 okt		Upplands Väsby, Tyresö
31 okt		Österåker, Huddinge
7 nov		Vaxholm, Nacka
14 nov		Ekerö, Värmdö
21 nov		Järfälla, Nykvarn
28 nov		Salem, Solna
5 dec		Sollentuna, Danderyd
12 dec		Lidingö, Stockholm

Åtaganden som medlem i OSSE gäller lika för alla stater framhöll ODIHRs chef Janez Jenarcic, inför USA:s Helsinki Commission WASHINGTON, DC, 17 September 2008.

- OSSEs långtgående åtaganden för mänskliga rättigheter (MR) och demokrati gäller lika för alla stater som deltar i denna regionala organisation, och framsteg i fråga om att motsvara denna standard måste mätas med samma måttstock tvärs över hela regionen, sade den slovenske ambassadören Janez Lenarcic, nybliven direktör för OSSE:s Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR), idag inför Förenta Staternas Helsinki Commission. "The international human rights and democracy movement will hardly succeed without the determined and credible leadership of the United States".

Ambassadör Lenarcic betonade att arbetet i kongressens Helsinki Commission har en avgörande betydelse genom att vara en kraftfull röst när USA skall uppfylla sina åtaganden för MR.

"In order to show true leadership on human rights one must start at home. There can be no double standards," tillade Lenarcic.

Den nye direktören för ODIHR argumenterade i sitt anförande för att en tydligare och mera ärlig syn kan bli gällande beträffande de specifika krav som ställs på enskilda stater - oberoende av var de befinner sig på kartan - om man äntligen slutar med vanan att dela upp regionen i "East" and "West",

"Vi har kommit att inse demokrati är inte en belöning eller trofé, som när den en gång är vunnen vidarebefordras från en generation till nästa. Demokratin har ingen slutgiltighet, det är en process, i alla sammanhang", sade Lenarcic. "Till skillnad från god whisky förbättras den inte av sig själv med åren. Det blir bakslag och avbräck. Det är vår kollektiva plikt att försäkra oss om att demokratins tidvåg inte drar sig tillbaka."

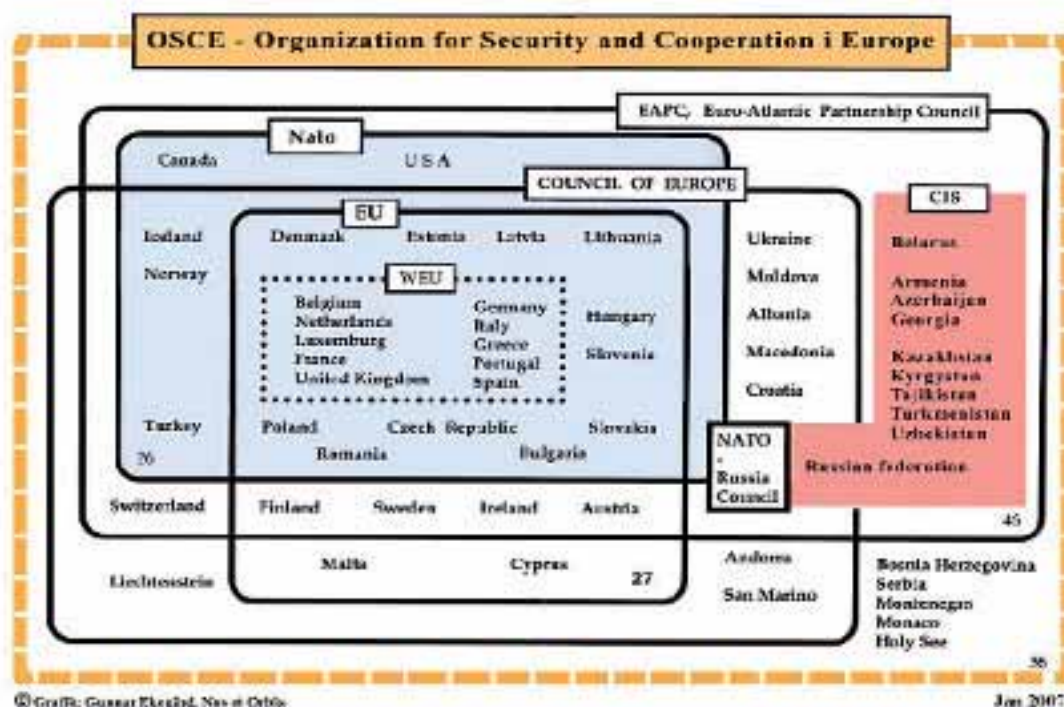
Lenarcic påpekade att de nya skiljaktigheterna som åter tycks ha kommit till ytan de senaste åren bland staterna som deltar i OSSE har lett till ett klimat av missmod och misstänksamhet, som också påverkar ODIHR. Att lämna det kalla krigets stereotyper är ett steg mot återuppbyggnad av förtroende och etablerande av en äkta dialog grundad på ömsesidig respekt och samarbete.

"De bekymmer vi nu arbetar med har i alla fall för länge sedan upphört att noggrant följa de gamla skiljelinjerna. Nu gäller det terrorism, trafficking med människor och hatbrott, som är exempel på hot mot samhällen inom hela regionen."

Ambassadör Lenarcic klargjorde till slut att ODIHR - den institution inom OSSE som huvudsakligen sysslar med demokrati och mänskliga rättigheter - kommer att fortsätta med påminnelser till OSSE:s medlemsstater om brister i fullföljandet av deras åtaganden, varhelst de kan påvisas, och sedan erbjuda medverkan med hjälp till åtgärder.

□

□

*Winnow
för fred*

På mångas begäran visar vi receptet på den födelse-
dagstårta som Eva Lidman bakade till årsmötet och
KFFs trettioårsdag!

Foto:Eva Lidman

Fruktflan

En lika lättgjord som vacker historia. Den kan innehålla både frukt och bär och passar lika bra sommar som vinter. Hur den kan se ut syns på bilden. Idén är att man gräddar en botten i en liten eller stor långpanna eller annan form. Sedan rörs fyllningen ihop och bredds över (den skall inte gräddas) och så lägger man frukt och på frukt och bär innan det hela glaseras med aprikosmarmelad. Det blir både vackert, fräscht och gott!

Det här behövs för 8 -10 personer:

Till botten:

200 gr margarin eller smör
4 dl vetemjöl
1 dl havregryn
1/3 tsk bakpulver
2 msk socker

Fyllning av:

4 dl crème fraiche (=2 burkar)
1-2 msk vaniljsocker
ca 1 dl siktat florsocker
1 banan, några jordgubbar
smultron, blåbär, vinbär eller
björnbär, 1 saftigt päron eller
1 liten mango, 1-2 kiwifrukt
ca 2 dl aprikosmarmelad
+2-4 msk vatten

Värm ugnen till 200 grader. Smält smöret eller margarinet i en rymlig kastrull och låt det svalna av, men inte kallna. Blanda i en skål vetemjöl med havregryn, socker och lite bakpulver.

Rör ner mjölblandningen i kastrullen. Arbeta snabbt ihop degen. Tryck eller platta ut den genast i en mindre långpanna. Kläm också upp degen lite längs långpannans kanter.

Grädda mitt i ugnen i ca 20-25 minuter. Låt kallna helt. Hit kan man förbereda dagen innan om man så vill.

Rör till fyllningen ihop crème fraiche, vaniljsocker och sikta florsocker och smaka av. Ta eventuellt mer socker. Bred krämen över hela kakans botten. Lägg ut bananer skurna på längden, hela eller halva bär, frukter i bitar etc. Pensla över mjuk aprikosmarmelad (är den hård kan den ljummas i liten kastrull och blandas ut med helt lite vatten). Så är det hela klart att serveras. (Originalrecept ur Anna Bergenströms "Rosenbröd och majorer").

Detta recept använde Eva Lidman till den fina "födelsedagstårten" när vi på årsmötet firade KFFs 30-årsdag. Dekorationen och vilka frukter och bär man använder är efter vars och ens smak.

Insamlingen till KFFs projekt i Halabja fortsätter!

Berivan, Ashti, Srwa, Nyan, Awat, Vian och många, många fler som var med i KFFs utbildningsprojekt i Halabja sommaren 2007 väntar att utbildningsprojektet skall fortsätta!

Många generösa givare har bidragit genom att köpa KFF-korten här nedan men än har vi en bit kvar till de 15 000kr vi måste ha för att få ett nytt bidrag från Forum Syd.

Genom en gåva eller genom att köpa nedanstående vykort, å 5 kr st, ger vi kvinnorna i Halabja en ny chans!

Pg 439 12 25-2

På Gång i Operation 1325!

1. Utbildning för folkhögskollärare i Kvinnor, fred och säkerhet res.1325. Första 3 dagarna är genomförda och ytterligare 3 dagar ska genomföras i slutet av oktober i Härnösand. Maja, Hjördis och Birgitta A deltog från OP 1325. Lärarna ska på sina resp. folkhögskolor genomföra olika aktiviteter. Se vår hemsida.
2. En informatörsutbildning för våra cirkeldeltagare sker även den vecka 44. Det är meningen att de som gått vårdie;r studiecirkel ska kunna gå ut och informera om res.1325. Anna Tuhlin ansvarar för utbildningen.
3. En 3 dagars utbildning för allmänheten som Maja E. ansvarar för i Härnösand genomförs också vecka 44. Vem som helst kan gå den.
4. Umeå universitet vill ha insprängt res. 1325 i flera av sina kurser och vill att Op 1325 skall ansvara för det. Förslag om kursplan kommer som styelsen ska ta ställning till.
5. Den 30 sept. är MajBritt Theorin och Birgitta Ahlqvist i Europarådet och informerar om Res. 1325. Den svenska delegationen tar emot oss och inbjuder parlamentariker i Europarådet.
6. Deltar på ESF, i Malmö, Bok och biblioteksmässan i Göteborg och, MRdagarna i Luleå, med bokbord och föreläsningar.
7. Ulrika Lorentzi har anställts för att tillsammans med Lina A göra en kartläggning av statistiken när det gäller EUmissioner. De skall även titta på alla grupper som EU sänt ut inom några få regioner. Det finns ett stort intresse både i EU och Sverige för denna rapport. Statistiken skall också användas i påverkansarbetet.
8. Resultatet skall läggas fram i Europaparlamentet i mitten av december 2008.
9. Träff med UD den 1 oktober för att diskutera utvärdering av handlingsplanen och Sveriges ordförandeskap i EU ang Resolution 1325
10. En handbok håller på att framställas som på svenska och engelska för att användas i utbildningen.
11. SIDA vill ha ett samarbete med Op 1325 i Härnösand när det gäller årligen återkommande utbildningar. De betalar och Op 1325 håller med föreläsare.
12. Utbildningar: SUDAN-3:e utbildningen i november 2008 - Mellanösternutbildning - Istanbulutbildning-3:e planeringsstadiet.- utökat internationellt samarbete ev. i Irak eller något annat land
16. Många vill ha representanter för Op 1325 som föreläsare hösten 2008
17. SÄRK-möte i Riksdagen den 29 oktober med Föreläsning om Res. 1325 och hur läget ser ut internationellt.

Ny FN-resolution 1820

Våldtäkt som krigsbrott!

Den 19 juni antog FNs säkerhetsråd enhälligt Resolution 1820 om sexuellt våld mot civila i konflikter. Resolutionen fördömer våldtäkt och andra former av sexualiserat våld i konfliktsituationer och säger vidare att våldtäkt kan utgöra krigsbrott, brott mot mänskligheten och en konstituerande handling för folkmord.

Resolutionen i sin helhet kan läsas på Operation 1325s hemsida, www.operation1325.se

VIKINGADOTTER

av Anette Utterbäck

En biografisk roman om professor emerita **Berit Ås** från Norge.

”Gå hem till din tokiga pappa och prutta”, skrek poj-karna på gatan och jagade in Berit i trädgården när hon predikade om att vi skulle kunna åka till månen en dag, för det hade pappa sagt. ”Det är rena vansinnet som ni skämmer bort den ungen!” sa morfar när han hade fått nog. Egensinnig var hon, och full med vilda upptåg men med ett stort hjärta. Och så är det fortfarande. Det är inte för inte som hon har kallats Norges svar på Pippi Långstrump.

Pappa hade bett till gud om ett barn som skulle bli till nytta för mänskligheten. Men då menade han givetvis en pojke.

Berit Ås är socialpsykologen som blev forskare. Som blev Norges första kvinnliga partiledare och feministisk förgrundsgestalt med sina teorier om *De fem härskarteknikerna*, knutna till kön och makt. Hon har även varit en pionjär i arbetet med freds- och miljöfrågor. Det är en kvinna som sett orättvisor, förtryck och miljöhot— och försökt göra något åt det.

Vikingadotter handlar om Berits liv fram till andra världskriget bryter ut, då Berit är tolv år gammal. Den beskriver ett barns liv och utveckling, drömmar, erfarenheter och viktigaste relationer. Boken ger en både personlig och historisk bakgrund till faktorer som har format Berits livsgärning. Den tar upp teman som är aktuella; om krig, fred, samhällsutveckling, vuxenblivande, utanförskap, orättvisor, vänskap och kärlek. Vikingadotter är skriven i samarbete med Berit Ås. Boken är i första hand en roman, men den är samtidigt ett kulturhistoriskt tidsdokument.

Boken kan även fungera som bredvidläsning i historieundervisning om tiden kring andra världskriget, eller för den som söker fakta om Berit Ås liv.

Bokens författare Anette Utterbäck är psykolog, psykoterapeut och medicine doktor. Hon arbetar med psykoterapi och handledning samt föreläser och svarar på läsarfrågor under rubriken "Lust att leva" i Göteborgs-Posten. Hon har skrivit boken (i samarbete med Berit Ås) med stor nyfikenhet om den barndom som format en egensinnig och stridbar kvinna.

Författare: Anette Utterbäck
ISBN: 978-91-976266-6-8
Titel: Vikingadotter
Omfång: 304 sidor
Format: 135 x 210 mm
Bindning: Inbunden

ALF bokförlag
0708-766320
www.alfbok.se
redaktion@alfbok.se

I boken "Förbannad är jag ganska ofta" utgiven av Ordfront i samarbete med Kvinnor för Fred gör journalisten och författaren Ami Lönnroth djupintervjuer med kvinnokampen, professor emeritas, Berit Ås -"vars teorier om härskarteknikerna blivit för feminismen vad Marseljäsen var för Franska revolutionen". (Katarina Mazetti)

Berit Ås är inte bara pionjär inom kvinnokampen – hon är även professor i socialpsykologi, har startat ett Kvinnouniversitet och var en gång Norges första kvinnliga partiledare. Boken som är en ovärderlig källa till kunskap är både lärorik och rolig.

Båda böckerna kan beställas genom KFF till specialpriset 150 kr + porto. tel 08/667 97 27 el.kff@telia.com

SAMLA

Kvinnor För Freds styrgrupp

GÖTEBORG/KFF VÄST

Gudrun Tiberg, Silvermyntsg. 9, 414 79 Göteborg
031/62 67 01, gudrun.tiberg@gmail.com
Karin Jonegård, Furuvägen 17, 430 90 Ökerö
031/96 68 52, karinjonegard@spray.se

HALMSTAD/LAHOLM

Susanne Gerstenberg, Smedjegatan 3, 312 30 Laholm
0430/129 30, susanne.gerstenberg@telia.com

HÖGANÄS/KFF SYD

**Maria Hagberg, Hultbodagatan 20, 263 38 Höganäs
0733/48 44 00**

KIRUNA

Gun-Britt Mäkitalo, Lars Janssons gatan 14, 9tr
98131 Kiruna, 0980/61 386,
098061386@bredband.net

LINKÖPING

Barbro Linderöth, Kolbytteomon Rosendal
585 97 Linköping, 013/88 107
linderöth.barbro@telia.com

STOCKHOLM

Eva Paulsson, Fatbursgatan 29 A,
118 54 Stockholm, 08/668 87 75
Inger Stark, Nordmarksvägen 27 4tr, 123 72 Farsta
070/619 41 24, inger.stark@minheder.nu

UPPSALA

Astrid Möller, Faringe-Bärby, Johannelund
740 10 Almunge, 0174/210 57,
amjohannelund@hotmail.com
Kerstin Liljedahl, Tiundag.47
75230 Uppsala, 018/1306
kerstinliljedahl@telia.com

ÖREBRO

Marianne Skanse, Åbackeg. 3 1 tr
702 32 Örebro, 019/250610
marianneskanse@bredband.netDS

NÄSTA SAMLA
28-29 nov. 2008

KONTAKTKVINNOR

Alingsås: Cahtarina Stenberg, Åsgatan 1
441 51 Alingsås, 0322/63 74 69

Enköping: Marianne Kekonius, Nederby Vallby,
745 98 Enköping, 0171/81 333
e-post:marianne.kekonius@lul.se

Göteborg: Gun Holmertz, Fjällkåpan 6,
42 449 Angered, 031/331 08 61

Halmstad/Laholm: Agneta Eriksson,
Gaggegatan 17 302 41 Halmstad, 035/129150
e-post:eriksson.035129150@telis.com

Kiruna: Eva Jonsson, Åkaregatan 8 A
98 132 Kiruna, 0980/19 403. Kotor:Falks hus,
Finnigatan 4, 98 331 Kiruna

Linköping: Barbro Linderöth, Rosendal,
Skeda, 58 597 Linköping, 013/88 107

Lund: Ninna Widstrand, Ö. Vallgatan 57
223 61 Lund, 046/152291,
e-post:ninna.widstrand@swipnet.se

Ludvika: Elise Kulla, Östra Storgatan 16 A
771 50 Ludvika, 0240/16 229

Lysekil: Inger Sterneskog, Ga Strandg.41 B
Lgh 16, 453 31 Lysekil, 0523/160 20

Norrköping: Eila Ekener, Ölandsgatan 7
602 36 Norrköping, 011/10 50 56

Stockholm: Lena Palmstierna, Landåvägen 10
131 49 Nacka, 08/71 85 372

Sundsvall: Hjördis Johansson, Faktorigatan 6,
853 56 Sundsvall, 060/17 42 42

Uppsala: Kersti Ertem, Ewa Lagerwalls väg 28,
756 43 Uppsala. kersti.ertem@bredband.net

Vänersborg: Anna-Bodil Bengtsson, Kronog.25 B
462 30 Vänerborg, 0521/19 436

Värnamo: Inger Peterson, Slottsvägen 8
331 00 Värnamo, 0370/16 738

Örebro: Marianne Skanse Åbackegatan 3
702 32 Örebro, 019/25 06 10

Östersund: Eivor Nordman, Na Strandv. 19
832 41 Frösön, 063/12 88 57

Östhammar: Karin Haukala, Sydvästra gräns 2,
742 00 Östhammar, 0173/21 682

Medlemsavgifter 2008

Årsavgift Riks 170 kr, Pg 439 12 25 -2
Stödmedlem 100/år, stud + fam.medl 50kr/år
Stockholm + 70 kr = 240 kr Pg 87 36 27-4
Uppsala + 80 kr = 250 kr Pg 55 41 16-4

Glöm inte att ange avsändare

Vid 20 börjar den ruttna

– om hedersvåld och modiga kvinnor

Hedersrelaterat våld och förtryck mot kvinnor är ämnet för en intervjubok som kommer ut i början av 2009. Författare är Maria Hagberg, socialarbetare, konsult, utbildare och samhällsdebattör med lång erfarenhet av arbete med utsatta kvinnor och barn.

Boken bygger på djupintervjuer med unga kvinnor som med risk för sina liv tagit ställning mot hedersrelaterat våld och förtryck efter att själva ha blivit utsatta. I boken berättar de om barndom, ungdom och uppväxt, om hälsa och sexualitet om vardag, familj och arbete. Maria Hagberg har också intervjuat en 80-årig kvinna som länge varit aktiv i kampen för kvinnors frigörelse i Sverige.

Maria Hagberg tar också upp religionens roll.

Boken ges ut på Premiss förlag i samarbete med tankesmedjan Agora och med stöd av Olof Palmes Minnesfond.

Förhandsbeställ redan nu. Ordinarie pris ca 150 kr men vid beställning med nedanstående talong är priset 120 kr (för 10 ex eller fler 100 kr). Porto tillkommer.

Jag beställer _____ ex av VID 20 BÖRJAR DEN RUTTNA 120 kr + porto
(10 ex eller fler 100 kr styck + porto).

ISBN 978 91 85343 69 0

NAVN _____

ADRESS _____

POSTADRESS _____

Posta talongen eller faxa till 08 411 42 42. Du kan också beställa på premiss@arenagruppen.se

Frankeras
ej

premiss
FÖRLAG

Svarspost
122 387 700
110 03 Stockholm

Kvinnor för Fred

Gamla Brogatan 27, 111 20 Stockholm, Red: Breda gatan 6, 115 21 Stockholm

Tel/fax: 08/667 97 27- Mobil 076/117 97 27

Organisationsnummer 802 010-4603